

המערער : פלונית
(הנקבלת) באמצעות ב"כ מר יעקוב בולוס

-ג ד-

המשיבה : אוניברסיטת תל אביב
(הקובלת) באמצעות ב"כ עו"ד ירון זהבי

ערעור 2-2023 – החלטה

1. הנקבלת, תלמידת שנה ב' לתואר ראשון באדריכלות, הורשעה בעבירות של הפרת הוראות בבחינה והונאה בבחינה (סעיפים 29.4 ו-29.3 לתקנון המשמעת – סטודנטים תשס"ח). מדובר היה בבחינה שהתקיימה באופן פיזי ובחומר סגור. לפי גרסת הקובלת, שהתקבלה על ידי סגן הממונה על המשמעת, המשגיחה הבחינה בנקבלת כשהיא מעיינת בדפים שלא נראו שייכים למבחן עצמו. היא ניגשה אליה וביקשה לראות מה נמצא בין הדפים, ואז מצאה שבעה עמודים מודפסים המכילים שאלות משוחזרות מבחינות עבר.
2. הנקבלת הודתה בעבירת הפרת ההוראות אך כפרה בעבירת ההונאה. בעדותה בפני סגן הממונה על המשמעת, היא סיפרה שהיא הגיעה מרחוק מוקדם מאוד והתיישבה במקומה בחדר הבחינה כדי לערוך חזרה לקראת המבחן. לפני תחילת הבחינה היא הניחה את הדפים על השולחן ויצאה לשירותים. אחרי שחזרה, המשגיח הניח את טופס הבחינה מעל לאותה ערימת דפי עזר כך שהנקבלת לא הבחינה לטענתה שדפי החזרה נותרו על השולחן. בהמשך הבחינה, היא גילתה שדפי החזרה נמצאים מתחת לבחינה אך היא נלחצה וחששה לדווח למשגיחה, והתנהגותה המחשידה היא תולדה של לחץ זה. סגן הממונה על המשמעת מצא את גרסתה לא מהימנה והרשיע אותה בעבירת ההונאה.
3. הנקבלת מערערת על הכרעת הדין ומבקשת לזכותה מעבירת ההונאה.
4. שיטת המשפט בישראל היא שיטה של משפט מקובל שבה לא ניתן לערער על שאלות עובדתיות אלא רק על שאלות משפטיות. ערכאת הערעור לא אמורה לשמוע ראיות חדשות ולא להעריך מחדש את הראיות שהובאו בערכאה הדיונית שכן שופטי הערעור לא נחשפו לראיות אלו בעצמם (ראו גם סעיף 66 לתקנון המשמעת). בפרט, קביעת מהימנות של עדים, כלומר השאלה האם עד מסוים דובר אמת או לא, היא שאלה עובדתית מובהקת.
5. ב"כ המערערת העלה שתי טענות שאמורות להתגבר על הכלל הזה. טענת הערעור הראשונה היא שטעה סגן הממונה על המשמעת כשקבע שרצף האירועים שמסרה המערערת הוא בלתי סביר בעליל. לטענת ב"כ הנקבלת, לא ניתן היה להגיע למסקנה זאת ולדחות את גרסת הנקבלת מבלי להעיד את המשגיח שחילק לה את הטופס. אנו נוטים לחשוב שאכן מדובר ברצף אירועים בלתי סביר, בפרט כאשר מדובר בסטודנטית שנה ב' ולא א', שנבחנת בבחינה בחומר סגור. בכל מקרה, מדובר במחלוקת עובדתית

שערכאת הערעור לא אמורה להתערב בה: מידת סבירותה של גרסת הנקבלת (או ליתר דיוק, מידת הסתברותה) היא משתנה חשוב בקביעת מהימנות עדותה, דבר שנתון, כאמור, לערכאה הדיונית.

6. לגבי הזמנת המשגיח להעיד, לא ברור האם המשגיח אכן היה זוכר האם אכן הניח את טופס הבחינה על דפים כחילק את הבחינה לנבחנת הספציפית הזאת. בכל מקרה, אם הנקבלת סברה שעדותו של המשגיח תסייע לה, היא יכלה הייתה להזמינו להעיד מטעמה כבר במהלך ההליך המשמעותי שהתנהל מול סגן הממונה על המשמעת, אך היא לא עשתה כן. אין בערעור שום הסבר או הצדקה מדוע לא עשתה כן, מדוע היא מעלה את הטענה הזאת רק כעת ומדוע יש לאשר לה להגיש ראיות חדשות. זאת ועוד, במקום לבקש מבית דין זה להורות על החזרת התיק לערכאה הדיונית לצורך העדת המשגיח, הנקבלת מבקשת להיבנות מהחוסר הראייתי הזה, אותו היא יכלה וצריכה הייתה למנוע אם הוא אכן היה קריטי להגנתה, ולהורות הישר על זיכוייה.

7. הטענה השנייה שהעלה ב"כ הנקבלת בערעור היא שטעה סגן הממונה על המשמעת בכך שהסתמך על סתירות בעדותה של המערערת כדי לקבוע שהיא איננה אמינה, מאחר והסתירות הללו אינן סתירות מהותיות. מדובר בכך שהנקבלת טענה בתחילה שהיא חזרה מהשירותים ומצאה את דף הבחינה מונח על ערימת הדפים שהביאה, ובהמשך טענה כי שמה לב לכך שהבוחן דילג עליה, וכשהיא קראה לו, הוא הניח את דף הבחינה על דפי העזר בנוכחותה.

8. הסתירה הזאת נראית לנו מהותית, שכן היא עוסקת בדיוק באירוע נשוא המחלוקת העובדתית: כיצד בדיוק התרחש האירוע התמוה הזה שבו בבחינה בחומר סגור, משגיח מניח דף בחינה על גבי דפי עזר אסורים שהיו מונחים על השולחן בטעות וללא ניסיון להסתירם, לגרסת הנקבלת. שנית, קביעת מהימנות נתונה כאמור בידי הערכאה הדיונית, וברור מקריאת פסק הדין שזה רק אחד הגורמים שהביאו את סגן הממונה על המשמעת למסקנה כי עדותה של המערערת אינה מהימנה בעיניו. אפילו אם סגן הממונה על המשמעת טעה כאן (ואיננו סוברים שהוא טעה), הטעות הזאת אינה מספיקה כדי להורות על משפט חוזר, ובטח שלא על זיכוי (והשוו, בבחינת קל וחומר, את סעיף 56 לפקודת הראיות תשל"א – 1971, שקובע כי קבלת ראייה שנתקבלה שלא כדין לא תביא לפסילת פסק הדין אלא אם סבר בית המשפט שהנאשם לא היה מורשע אילולא נמסרה אותה ראייה או שאין ראייה מספקת אחרת זולתה לתמוך בה את ההרשעה).

9. לאור כך, החלטנו לדחות את ערעורה של הנקבלת.

10. ניתן ביום **8.3.2023** בהיעדר הצדדים. יפורסם ללא שם הנקבל.

גבי יעל אגמון
חברה ממונה

פרופ' רותם אושמן
חברה נבחרת

ד"ר עמית פונדיק
נשיא ביה"ד לערעורים (סטודנטים)